

РОЛЬ ЖІНКИ У СУСПІЛЬСТВІ ОЧИМА ВІТЧИЗНЯНИХ ТА ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Шейко А. О.

Наук. керівн: канд. філол. наук, доц. **Фоміна Л. В.**

Харківський національний медичний університет

Сучасний темп життя вимагає від жінки бути і мамою, і господинею та берегинею, і займатися кар'єрою одночасно. Прослідкуємо зміни в ролі жінки та ставленні до неї чоловіка в українському суспільстві, країнах мусульманського світу та Індії. Усе більше й більше жінок перебирають чоловічу роль на себе, і все більше чоловіків демонструють жіночий тип поведінки. Якщо раніше було дивиною побачити чоловіка, що сидить з дитиною та займається хатньою роботою, а жінка будує кар'єру, то тепер цим вже нікого не здивувати. Тож стосунки між чоловіком та жінкою змінили свій характер.

Сучасна жінка є свого роду воїтелькою із стереотипами, які склались у нашому суспільстві. Однак ставлення до жінки не завжди було як до особи, що відіграє другу роль. Характер наших жінок завжди робив їх першими. Так, українки волелюбні, непокірні та норавливі. Це пов'язано з тим, що українська жінка завжди номінально була головою родини, хоч формально ця роль була закріплена за чоловіком. Також шанобливе ставлення до жінок, що сформувало наш характер, пов'язано із культом Богині-Матері, що був поширений серед племен, які населяли територію сучасної України, Польщі, Угорщини.

Також ставлення до жінки та до її ролі у житті можна побачити в уявленнях українців про відьом. Так, наша відьма – це завжди красива жінка, біля якої упадають чоловіки (згадаємо Солоху). Тож навіть в уявленнях про темних істот в українському фольклорі простежуються шанобливе ставлення до всього жіночого роду.

Говорячи про ставлення до жінки в українському суспільстві, не можна не згадати про козаків та Запорізьку Січ. Так, ми всі знаємо, що запорозькі козаки не схвалювали раннє одруження серед своєї спільноти та не допускали появу жінки на Січі, проте це пов'язано не з нешанобливим ставленням до жінки, а навпаки – з турботою про неї. Оскільки життя козака проходило

здебільшого у військових походах та було пов'язано із високим ризиком смерті, він не хотів залишати жінку вдовою, а дітей – сиротами, проте були й одружені козаки. Жінки проводжали своїх чоловіків та роками чекали на їх повернення, у цей час ведучи господарство. У той час, як чоловіки були вдома, робота по господарству була суворо розподілена на чоловічу та жіночу.

Згадаємо і те, що жінки були ще й воїтельками: вмілими лучницями та вершницями, а після бою – дружинами. Тож в наших жінках поєднувалася сила та жіноча слабкість, мужність та тендітність. Отже як ми можемо побачити жінка завжди посідала почесне місце у нашому суспільстві та її завжди оточували честь та повага.

На думку багатьох сучасних дослідників найбільшої дискримінації жінка як клас зазнає в країнах мусульманського світу. Проте, не має чіткої думки про те, чи було у жінок більше прав у доісламський період. Так у цей період жінка не мала права на розторгнення шлюбу, навчання та навіть лікування. Були випадки, коли від дитини жіночої статті просто позбувалися через те, що вона не хлопчик. В той же час деякі дослідники вказують на те, що у доісламський період існували богині, яким вклонялись та яких шанували. Також слід пам'ятати про те, що на різних територіях, що зараз відносяться до країн ісламського світу існували різні правила ставлення до жінки та по різному визначалися її права та обов'язки. Так у деяких арабських племенах жінки мали більше прав ніж їх мають зараз сучасні арабські жінки, в інших же племенах до жінки ставились як до товару, що міг передаватись від одного власника до іншого. Жінка беззаперечно слухалась свого батька, брата, чоловіка. Були випадки коли жінка мала своє майно, проте вона не мала права на спадок, бо вважалась не розумною.

Із популяризацією та поширенням ісламу у жінок з'явилося більше прав та вони здобули можливість навчатися, мати своє майно та розлучатися. Також саме з появою ісламу жінки отримали можливість виходити заміж за власним бажанням. Не дивлячись на послаблення пригнічення та збільшення прав, які отримали жінки із появою та розповсюдженням ісламу вони мають все ж таки менше прав ніж представниці іншого не мусульманського світу. Найменше прав жінки мають у Єгипті, Іраку, Сирії та Саудівській Аравії, а найбільше у Союзі Коморських Островів, Йорданії, Тунісі, Омані. Наразі ми бачимо те, що

світ мусульманського світу зазнає змін у бік збільшення прав жінок та зміни їх ролі у суспільстві. Наше дослідження це підтверджує.

Індія була і залишається країною, в якій існує кастовий поділ суспільства та яка живе за тисячолітніми традиціями. Так знаючи прізвище людини, можна сказати звідки вона родом, до якої касты відноситься, що їсть і якою професією займається, на якій мові говорить в що одягається.

Ще на початок 2000х дівчина в кіно завжди виходила заміж незайманою, зараз в них з'явився новий вид стосунків: хлопець – дівчина. Також кардинально змінилося ставлення до жінки з боку чоловіка та ставлення жінки до самої себе, до своєї ролі у суспільстві. Це стало приводом для збільшення агресії з боку чоловіків, які не хочуть змін у суспільстві, до яких вони так звикли, адже в традиційному суспільстві якщо над жінкою вчиняли насильство, то виною завжди визнавали жінку, зараз чоловіку потрібно довести, що він невинний. Слід зазначити, що ці всі зміни відбулись в останні 10 років.

До того ж, в Індії досі жива традиція підбирати пару для своїх дітей, тобто шлюби по розрахунку(каста, заможність, гороскоп), проте й збільшується кількість шлюбів за коханням.

Щоб продемонструвати зміни які відбуваються зараз у індійському суспільстві та як важко вони відбуваються, а саме поступовий перехід від традиційного укладу життя до більш сучасного я згадаю історію індійської активістки, буддійської лідерки Сушми Андхаре. Вона походить з самої нижчої касты, жінки якої танцюють на сцені. Будь-який чоловік може взяти зі сцени дівчину, що йому сподобалась і зробити її своєю коханкою. Починають жінки танцювати ще підлітками і їм не дано вийти заміж. Про дітей, які народжуються у представниць цієї касты та про самих дівчат, що танцюють на сцені кажуть, що їх знають за ім'ям матері, бо хто батько здебільшого невідомий. Вихованням Сушми займався її дядько, в той час як її мати та тітка проводили весь свій час на сцені. Вона вирішила, що такий спосіб життя не для неї та пішла вчитись Після цього вчинку сім'я відмовилась від неї, адже Сушму готували до виходу на роботу. Землетрус допоміг дівчині, адже уряд, щоб допомогти людям увійти в колію зробив всі школи безкоштовними. Сушма почала вчитися, потім стала однією з кращих студенток, а потім захистила дисертацію.

В індійських традиціях жінка завжди на другому плані, а на першому – чоловік, його родина та діти. Все це ускладнює самореалізацію та самоактуалізацію жінок.

Провівши теоретичний аналіз, ми побачили різноманітність поглядів та думок, щодо проблематики, яку ми обрали в якості дослідження. Не має однак думки щодо ролі жінки в суспільстві, її правах та обов'язків.

Це підкреслює соціальну значимість нашого дослідження, в зв'язку з цим метою нашого дослідження було вивчення ролі жінки у суспільстві очима вітчизняних та іноземних студентів, що є представниками обох статей. Основними завданнями експериментального дослідження являлися:

- Вивчення ставлення до жінки з боку чоловіка та його бачення її ролі у суспільстві серед представників України, африканських, арабських країн та Індії.

- Вивчення ставлення до жінки з боку жінки та її бачення своєї ролі у суспільстві серед представниць України, африканських, арабських країн та Індії.

- Порівняльний аналіз ставлення до жінки та бачення її ролі залежно від статі та країни походження.

Експериментальне дослідження проводилось у листопаді 2018 року на базі кафедри української мови, основ психології та педагогіки Харківського національного медичного університету. В дослідженні взяли участь студенти 1, 2, 3 курсів 5, 6, 7 медичного та стоматологічного факультетів та Навчально-наукового інституту післядипломної освіти у кількості 183 особи, серед яких представників жіночої статі – 75 осіб, а чоловічої – 108 осіб, вони є представниками України, Мороко, Єгипту, Індії, Нігерії тощо.

Оскільки піднята нами тема є важливою, ми використовували в своєму дослідженні метод анкетування з метою виявлення ставлення до жінки та її ролі у суспільстві очима студентського середовища ХНМУ.

Для свого дослідження ми створили анкету на трьох мовах, якими навчаються студенти (українська, англійська, російська), в якій вони зазначали свою стать, країну походження та висловили своє ставлення до жінки та її ролі у суспільстві. Представимо результати дослідження за допомогою таблиць.

У Таблиці 1 наведені загальні дані про ставлення до жінки та її роль у суспільстві залежно від статі.

Як витікає з таблиці 1 відсоток жінок, що відмічають позитивне ставлення до себе складає 82,7%, відчують свою роль у суспільстві як важливу – 92%, 8% вважають, що займають другорядну роль у суспільстві та те, що жінка має займати таку роль, та 17,3% відчуває негативне ставлення до себе з боку чоловіків. В той же час 88% чоловіків демонструє позитивне ставлення до жінок та відмічає те, що вона займає важливу роль у суспільстві, 8% чоловіків висловили думку про те, що жінка має займати другорядні позиції та продемонстрували негативне ставлення до неї.

Отже можна зробити висновок про те, що не дивлячись на зміни, які відбуваються в суспільстві, ще існує думка про нерівність між чоловіками та жінками та спостерігається пригнічення жінки та її ролі у суспільстві.

Таблиця. 1

Ставлення до жінки та її роль у суспільстві очима жінок і чоловіків

№ з/п	Стать	Позитивне ставлення	Негативне ставлення	Важлива роль	Другорядна роль
1	Жіноча	62 особи	13 осіб	69 осіб	6 осіб
2	Чоловіча	95 осіб	13 осіб	95 осіб	13 осіб

У Таблиці 2 наведені результати ставлення до жінки та бачення її ролі у суспільстві залежно від країни походження.

З таблиці видно, що найгірше ставлення до жінки можна спостерігати у Єгипті, Іраку та Індії, найкраще в Марокко, Лівії, африканських країнах.

За результатами дослідження ми маємо, те що представниці всіх країн відчують себе важливими та відчують позитивне ставлення з боку чоловіків, проте є й такі, що відчують зневажливе ставлення та відчують, що займають другорядну роль у суспільстві. З боку ж чоловіків картина виглядає дещо інакше.

Розглянемо це ставлення з семантичного боку. Так головним проявом негативного ставлення до жінки були слова та словосполучення, які розглядали жінку лише з позиції кухарки (Індія, Україна), самиці, що може принести задоволення та продовжити рід (Україна). Також вислови, що говорять про те, що у жінки або взагалі не має бути прав або вони мають бути лімітованими,

контролюватись з боку чоловіків та те, що права жінки не можуть дорівнювати правам чоловіка (Ірак, Єгипет, Індія).

Таблиця 2

Ставлення до жінки та її роль у суспільстві залежно від країни походження
 очима жінок та чоловіків

№ з/п	Країна походження	Стать	Позитивне ставлення	Негативне ставлення	Важлива роль	Другорядна роль
1	Україна	жінка	+	-	+	+
		чоловік	+	+	+	+
2	Нігерія	жінка	+	-	+	-
		чоловік	+	-	+	-
3	Конго	жінка	+	-	+	-
		чоловік	+	-	+	-
4	Марокко	жінка	+	-	+	-
		чоловік	+	-	+	-
5	Ліван	жінка	+	-	+	-
		чоловік	+	+	+	+
6	Єгипет	жінка	-	+	-	+
		чоловік	+	+	-	+
7	Індія	жінка	+	+	+	+
		чоловік	+	+	-	+
8	Сирія	жінка	+	-	+	-
		чоловік	+	-	+	-
9	Ірак	жінка	Не має представниць серед респондентів			
		чоловік	-	+	-	+

Позитивні вислови свідчили про культ матері («Рай під ногами наших матерів» - ісламські країни), а також підкреслювали значущість жінки відносно чоловіка. Були представники чоловічої статі, які говорили про те, що в жінки має бути більше прав ніж в чоловіка (Марокко, Сирія, африканські країни).

Представники жіночої та чоловічої статі вказували на те, що зараз у жінок з'явилося більше прав, почала змінюватись роль жінки у суспільстві у позитивний бік.

Аналізуючи отримані дані, ми дійшли висновку, що:

- ставлення до жінки змінюється на краще, проте чоловікам важко це дається

- характер ставлення до жінки залежить від ставлення самої жінки до себе, від її поведінки

- не дивлячись на те, що українки мають більше прав та відіграють більш важливу роль у суспільстві ставлення до них з боку чоловіків гірше ніж у мусульманському світі, де жінки таких прав не мають та не відіграють значних ролей

- Як жінки так і чоловіки говорять про зміну ролі жінки у суспільстві та ставлення до неї у бік покращення в наші дні відносно того, що було в минулому.

Підсумовуюче все вищезазначене, ми можемо говорити про силу жінки, яка виборола та продовжує виборювати собі місце в цьому світі, яка бореться за свою гідність та честь, яка вимагає до себе позитивного ставлення та домагається цього.

На перспективу наше дослідження може бути продовжене та розширене через введення нових змінних для порівняння, а саме – вік, нові країни.

Література:

1. Стяжкіна О. В. Жінки в історії культури другої половини ХХ століття: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України». Донецьк, 2003. 21 с.

2. Волошин А. Про отношение казаков к женщинам URL: <http://getmanat.org/ru/kozachky>.

3. Умма. Достоверно об исламе. URL: <https://umma.ru>.

4. Islam and women URL: http://web.archive.org/web/2013081000_3809/http://www.rationalistinternational.net/article/20041120_en.html.

5. Коран. Перевод смыслов и комментарии В. М. Пороховой. М. : Интерфейс, Рипол Класик, 2004. 912 с.

6. Lifelong struggle against the caste system to create a life of dignity URL: <http://twocircles.net/2015oct02/1443763206.html>.